

Nationaal Coördinator
Terrorisbestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Departementaal vertrouwelijk
**Duiding Maatschappelijke impact
COVID-19 (nr.25)**

Maandag 8 maart 2021
Geactualiseerd tot maandag 8 maart 12.00 uur

**Kerneenheid
Analyse**

Duiding

Er zijn binnen de samenleving momenteel vier trends waarneembaar:

- **(1)** Het draagvlak voor de meeste maatregelen is afgelopen week gedaald naar 62 procent. De grootste daling is zichtbaar bij de economische maatregelen. Er is voor het eerst een meerderheid voorstander van afbouw van de lockdown.
- **(2)** Vorige week stond de vaccinatiebereidheid op zijn hoogste punt sinds het RIVM begon met meten. Over de afgelopen week zijn daarover geen nieuwe data beschikbaar gekomen, maar het is zeer goed mogelijk dat de gunstige effecten van het vaccinatieprogramma (zoals de afgenomen oversterfte) en het toenemen van mogelijkheden voor gevaccineerden (zoals in het buitenland aan de horizon gloort, vb. Cyprus opent grenzen voor Britten) de vaccinatiebereidheid vergroten.
- **(3)** Tegelijkertijd is het voorstelbaar dat het vertrouwen in het coronabeleid als geheel verder daalt. De berichtgeving over verspild geld aan ingekochte maar niet ingezette test(analyse)capaciteit werkt ondergravend aan het vertrouwen in het coronabeleid. Vooral in combinatie met berichten over niet uitgekeerde steungelden. De protesten vanuit verschillende sectoren (horeca, retail, sportscholen) illustreren de aanhoudende kritiek op de schijnbare willekeur van de keuze voor sectoren die mogen versoepelen. Inefficiënt testbeleid kan bijdragen aan onbegrip over bijvoorbeeld het testbeleid in combinatie met organisatie van evenementen, opening van terrassen e.d.. De dalende sterftcijfers, stabiele cijfers over ziekenhuisopnames en het uitblijven van een grote piek in de besmettingen kan tevens zorgen voor een daling in het vertrouwen in het coronabeleid.
- **(4)** Dit ongenoegen in combinatie met 'coronamoehed' leidt tot een toename in oproepen tot burgerlijke ongehoorzaamheid en zelfs begrip op sociale media voor gewelddadige uitingen van protest zoals het explosief in Bovenkarspel. Aangekondigde demonstraties en acties worden gecounterd met online oproepen onder extreemlinks tot tegenactie. Dit kan leiden tot confrontaties. De recente explosie bij een GGD-teststraat in Bovenkarspel kan het voornemen van de GGD om vanaf mei 1.5 miljoen prikken per week te zetten en het aantal priklocaties uit te breiden compliceren. Dit geldt mogelijk ook voor de bemensing van de gewenste extra priklocaties.

Ontwikkelingen in andere landen:

- Denemarken denkt in mei een vaccinatie-app klaar te hebben, Cyprus wil per 1 mei grenzen openen voor volledig gevaccineerde Britten. Dergelijke voorbeelden kunnen leiden tot verhoogde druk (en dito draagvlak) om toch met een dergelijk paspoort te komen.
- In Duitsland wordt de verlenging van de lockdown gecombineerd met gerichte versoepelingen. Deels vergelijkbaar met de onze (winkelen op afspraak) deels verdergaand (doorlooplocaties (museum, dierentuin) op afspraak. Ook bezoekersaantal omhoog naar vijf uit twee huishoudens.
- Ook in Duitsland: reeds snelsten te koop in supermarkten. Deze vinden gretig aftrek. De testen geven een uitslag binnen 15 minuten, met een nauwkeurigheid van 96 procent. In de deelstaat Reinland Pals zijn er bovendien gratis sneltests op 300 locaties. Dergelijke ontwikkelingen in Europese landen kunnen leiden tot druk om in Nederland hetzelfde te doen of vraagtekens te plaatsen bij het (afwijkende) beleid van Nederland.

Situatiebeeld

Draagvlak voor de maatregelen

- Het kabinet zal maandag op de persconferentie definitief geen versoepelingen van de coronamaatregelen bekendmaken. Wel gaat het kabinet voorbereidingen treffen om over drie weken de samenleving meer lucht te geven. Het kabinet gaat verder kijken naar mogelijkheden om mensen meer vrijheden te geven als ze een vaccinatiebewijs hebben of een sneltest hebben gedaan met een negatieve uitslag
- 5.1.2e pleit in het Parool voor meer lef van het kabinet. Hij vindt dat er te voorzichtig wordt omgegaan met de versoepelingen, terwijl niet kwetsbare mensen ook lijden onder de maatregelen. Zijn uitspraken worden als opmerkelijk gezien omdat virologen zich tot nu toe richten op het verminderen van het aantal besmettingen.
- Het draagvlak voor de maatregelen is de afgelopen week verder gedaald aldus I&O research. 62% van de Nederlanders staat nog achter de coronamaatregelen. De grootste daling is zichtbaar bij de economische maatregelen. I&O ziet ook dat voor het eerst de steun niet opleeft als er strengere maatregelen genomen worden, in dit geval het verlengen van de avondklok. Vorige week werden 6000 avondklokboetes gegeven.
- De Sociaal-Economische Raad adviseert, onder voorwaarden, coronatests als toegangsbewijs voor heropenen samenleving. De groep mensen die de lockdown wil versoepelen is ook gegroeid van 36% naar 49%. Voor het eerst is er sprake van een meerderheid van de ondervraagden die aangeeft de lockdown af te willen bouwen.

DEPARTEMENTAAL VERTROUWELIJK

Ook vindt 60% het veilig genoeg om de terrassen weer te openen. 73% staat wel nog steeds achter de avondklok, al is dit wel lager dan 81% in februari.

- De dalende sterftcijfers, stabiele cijfers over ziekenhuisopnames en het uitblijven van een grote piek in de besmettingen voedt bij sommigen op sociale media de twijfel over het bestaan van de 'derde golf' en de grotere besmettelijkheid van de diverse virusvarianten. Velen vinden dat er meer versoepelingen mogen komen, waarbij terrassen/horeca, winkels en sportclubs het vaakst worden genoemd. Aankomende vrijdag wordt uitspraak in het kort geding van INRetail verwacht. Sommige tegenstanders van de avondklok constateren nog maar weinig verzet hiertegen en vrezen 'normalisering'.
- In mainstream media zijn er betrekkelijk weinig ontwikkelingen gemeld omtrent het mogelijke (Europese) vaccinatiepaspoort of -certificaat, terwijl dit de gemoederen op sociale media wel blijft bezighouden. Het kabinet is op dit moment nog niet te porren voor de invoering van een vaccinatiebewijs, terwijl Brussel al werkt aan een vaccinatiepaspoort richting de komende zomervakantie. Ook Denemarken denkt in mei een app klaar te hebben. En Cyprus heeft laten weten per 1 mei de grenzen te willen openen voor volledig gevaccineerde Britten. 'Non-vaxxers' en mensen die niet snel aan de beurt zijn met vaccineren wijzen op het onrecht als alleen mensen die een vaccinatiebewijs hebben op reis of naar evenementen mogen. Ook bestaan er zorgen bij mensen over een vermeende verkapte vaccinatieplicht die door de overheid zou worden afgedwongen waardoor maatschappelijke tweedeling en uitsluiting voor mensen die niet gevaccineerd worden, dreigt. Anderen willen juist dat de snelheid van vaccineren omhoog gaat zodat er 'een uitweg' komt.
- In Oostenrijk is het gebruik van een batch Astra Zenica vaccin - na overlijden en ziekte van twee gevaccineerde personen - stopgezet. Het Astra Zenica vaccin kampt met een slecht imago. In Duitsland kwam afgelopen week maar een klein percentage van de opgeroepen mensen voor het vaccin daadwerkelijk opdagen om zich te laten prikken. Het Astra Zenica vaccin speelt een belangrijke rol in de Nederlandse vaccinatiestrategie, twijfel over werking en zorgen over bijwerkingen kunnen de vaccinatiebereidheid negatief beïnvloeden.
- Anti-vaxxers en complotdenkers zaaien twijfel over vaccins en delen op sociale media berichten en afbeeldingen over (mogelijke) bijwerkingen van vaccinaties. Daarnaast delen complotdenkers theorieën die stellen dat COVID-19 en de vaccins onderdeel vormen van een strategie van de wereldleiders en de financiële elite om wereldwijd economische controle te kunnen uitoefenen, een totalitair regime in te voeren en zo te komen tot een Nieuwe Wereldorde ('The Great Reset'). Andere theorieën die worden gedeeld, stellen dat artsen zich verrijken aan de vaccinaties en PCR-tests.
- Het Institute of Global Health Innovation meldt dat uit een peiling in veertien landen blijkt dat het vertrouwen in coronavaccins wereldwijd toeneemt. Ook in Nederland groeit het aantal mensen dat zich zeker wel laat vaccineren. Maar ook het aantal dat zich niet laat vaccineren stijgt.
- De GGD's maken zich alvast op voor een megaklus. Vanaf mei moeten er 1.5 miljoen prikken per week worden gezet en daarvoor wordt het aantal priklocaties fors uitgebreid van ongeveer 60 op dit moment naar 140 priklocaties eind mei. Hiervoor is ook personeel nodig. Gewelddadige acties tegen prik- en testlocaties kunnen negatief invloed hebben op animo om daar te werken.
- Van Engelshoven wil alle universiteiten en hogescholen dit voorjaar (deels) openen met gebruik van sneltests. Er zit spanning tussen deze berichtgeving en het feit dat sneltests kennelijk op grote schaal voorhanden zijn, maar niet structureel worden ingezet in het basisonderwijs. Er zouden 26 miljoen sneltests op voorraad liggen. Onderwijsbonden reageren verontwaardigd op het nieuws dat er al tientallen miljoenen van deze tests beschikbaar zijn, maar niet zijn ingezet.

Maatschappelijk ongenoegen

- Op zondag 14 maart was er wederom een 'koffiedrink' demonstratie op het Museumplein tegen de coronamaatregelen. Er waren rond de 700 mensen aanwezig. De gemeente heeft de demonstratie ontbonden omdat er te weinig afstand gehouden werd. Er is geen geweld gebruikt door de ME, maar er zijn wel 28 arrestaties verricht.
- Op woensdagochtend ontplofte bij een coronateststraat in Bovenkarspel een zelfgemaakt explosief. De politie acht het aannemelijk dat de actie tegen de teststraat gericht was, maar tast nog in het duister over het motief. De GGD en politiek hebben met afschuw gereageerd op de actie. Donderdagochtend kon de teststraat weer open. Op sociale media uiten velen afkeuring over de explosie. Enkeligen begrijpen de actie wel en een enkeling roept op tot meer van dit soort acties.
- Afgelopen week waren een aantal protesten door verschillende beroepsgroepen. Horecaondernemers zetten hun terras buiten als protest, retailers in Klazienaveen deden hun winkel voor een uur open, sportschoolhouders in Arnhem opende hun deuren en sekswerkers protesteerden in Den Haag. Alle protesten verliepen vreedzaam en zijn waar nodig op last van de politie beëindigd.
- Online zijn wederom enkele demonstraties en acties tegen de coronamaatregelen en de overheid aangekondigd. Voor 14 maart wordt door 'Nederland in Verzet' opgeroepen tot een grote demonstratie op het Malieveld in Den Haag. De groep 'Fryslân foar Frijheid' wil op 14 maart in colonne naar het protest op het Malieveld rijden. De actiegroep 'Nederland in Opstand' roept op tot een demonstratie op Bevrijdingsdag 5 mei op vier plekken in Den Haag.
- Vanuit extreemlinks circuleren online oproepen tot een tegenactie op 14 maart tegen wat zij noemen 'extreemrechtse viruswappies'. Dit kan mogelijk leiden tot een confrontatie tussen de twee groepen.